

Jaarverslag 2017

Stichting Lievegoed

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2017

5.1.1	Balans per 31 december 2017	3
5.1.2	Resultatenrekening over 2017	4
5.1.3	Kasstroomoverzicht over 2017	5
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2017	15
5.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2017	23
5.1.7	Overzicht langlopende schulden ultimo 2017	24
5.1.8	Toelichting op de resultatenrekening over 2017	25
5.1.9	Vaststelling en goedkeuring	31

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	33
5.2.2	Nevenvestigingen	33
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	34

5.1 JAARREKENING 2017

5.1 JAARREKENING 2017

5.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	15.916.517	17.283.554
Totaal vaste activa		<u>15.916.517</u>	<u>17.283.554</u>
Vlottende activa			
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2	245.554	0
Debiteuren en overige vorderingen	3	2.123.583	1.955.688
Liquide middelen	4	2.122.379	3.349.569
Totaal vlottende activa		<u>4.491.516</u>	<u>5.305.257</u>
Totaal activa		<u><u>20.408.033</u></u>	<u><u>22.588.811</u></u>
	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
		€	€
PASSIVA			
Eigen vermogen	5	1.819.614	-760.877
Voorzieningen	6	396.917	873.083
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	7	10.938.441	12.077.034
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	2	0	13.419
Overige kortlopende schulden	8	7.253.061	10.386.152
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>7.253.061</u>	<u>10.399.571</u>
Totaal passiva		<u><u>20.408.033</u></u>	<u><u>22.588.811</u></u>

5.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2017

	Ref.	2017 €	2016 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	11	36.186.469	36.490.881
Subsidies	12	138.376	150.379
Overige bedrijfsopbrengsten	13	729.122	772.672
Som der bedrijfsopbrengsten		37.053.967	37.413.932
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	14	21.204.450	21.435.013
Afschrijvingen op materiële vaste activa	15	1.081.166	1.144.099
Bijzondere waardeverminderingen vaste activa	16	0	46.228
Overige bedrijfskosten	17	11.793.661	12.182.180
Som der bedrijfslasten		34.079.277	34.807.520
BEDRIJFSRESULTAAT		2.974.690	2.606.412
Financiële baten en lasten	18	-394.199	-590.767
RESULTAAT BOEKJAAR		2.580.491	2.015.645
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		2017	2016
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		2.580.491	2.015.645
		<u>2.580.491</u>	<u>2.015.645</u>

5.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	Ref.	2017		2016	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			2.974.690		2.606.412
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	1	1.081.166		1.190.327	
- terugname waardevermindering vaste activa	17	128.300		0	
- mutaties voorzieningen	6	<u>-476.166</u>		<u>-475.767</u>	
			733.300		714.560
Veranderingen in werkkapitaal:					
- vorderingen		-167.895		4.153.571	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot		-258.973		1.932.821	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken, behoudens rekening courant-krediet)		-2.201.251		-5.092.125	
- kortlopend bankkrediet		<u>-1.091.576</u>		<u>-1.610.962</u>	
			<u>-3.719.695</u>		<u>-616.695</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			-11.705		2.704.277
Betaalde interest	18	<u>-409.949</u>		<u>-590.767</u>	
			<u>-409.949</u>		<u>-590.767</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			<u>-421.654</u>		<u>2.113.510</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	1	-1.138.643		-368.263	
Desinvesteringen materiële vaste activa	1	<u>1.471.700</u>		<u>4.483.741</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			333.057		4.115.478
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossing langlopende schulden	7	<u>-1.138.593</u>		<u>-3.015.581</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-1.138.593		-3.015.581
Mutatie geldmiddelen			<u>-1.227.190</u>		<u>3.213.407</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			3.349.569		136.162
Stand geldmiddelen per 31 december			<u>2.122.379</u>		<u>3.349.569</u>
Mutatie geldmiddelen			<u>-1.227.190</u>		<u>3.213.407</u>

Toelichting:

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens

Lievegoed biedt, door het hele land, gehandicaptenzorg, psychiatrische behandeling en verslavingszorg. De zorg is regulier waar het moet en antroposofisch waar het kan. Stichting Lievegoed (Lievegoed) is statutair en feitelijk gevestigd aan de Professor Bronkhorstlaan 24 te Bilthoven (gemeente De Bilt) en is bij de Kamer van Koophandel geregistreerd onder KvK-nummer 30223411. Lievegoed heeft een WTZI-toelating (WTZi = Wet toelating zorginstellingen).

Lievegoed heeft een eenhoofdige Raad van Bestuur en een Raad van Toezicht. Statutair bestaat de Raad van Toezicht uit minimaal 4 en maximaal 5 natuurlijke personen. De afgelopen jaren en tot op heden bestaat de Raad van Toezicht uit 4 personen. Lievegoed kent als medezeggenschapsorganen een Cliëntenraad en een Ondernemingsraad. In de statuten is vastgelegd dat de relatie tussen de diverse organen binnen Lievegoed is gebaseerd op dialoog en wederkerigheid.

Stichting Lievegoed bestaat uit 4 zorgclusters met een duidelijk inhoudelijk samenhangend zorgaanbod, de zorgclusters staan onder leiding van een clustermanager:

1. Kind en Jeugd Gehandicaptenzorg (GHZ)
2. Wonen en dagbesteding GHZ en beschermd wonen geestelijke gezondheidszorg (GGZ)
3. Wonen, dagbesteding en maatschappelijke ondersteuning GHZ
4. GGZ - ambulante en klinisch

De - centraal georganiseerde - ondersteunende diensten staan onder leiding van een manager en zijn:

- Vastgoed, Facilitair en ICT
- Financiën, Control en Informatievoorziening
- Organisatieondersteuning (HRM, Kwaliteit, Planbureau en Bestuurssecretariaat)

Het Management Team bestaat naast de bestuurder, clustermanagers en managers ondersteunende diensten uit een beleidsorthopedagoog GHZ, zorgmanager GGZ en bestuurssecretaris.

De statutaire doelstelling van Lievegoed luidt: "De Stichting is een zorgorganisatie met als hoofddoelstelling het bieden van kwalitatief goede zorg, vanuit een antroposofische visie. De Stichting heeft ten doel het ontwikkelen en versterken van eigen kracht en gezondheid van de cliënt door behandeling en begeleiding vanuit een antroposofische visie op zorg, en voorts al hetgeen hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, direct of indirect, alles in de ruimste zin van het woord."

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

De cijfers voor 2016 zijn indien nodig geherrubriceerd om vergelijking met 2017 mogelijk te maken.

5.1.4.1 Algemeen

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van de Raad van Bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Waarderings vaste activa, zie "Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen" in paragraaf 5.1.4.2;
- Schattingen m.b.t. de aan de zorgfinanciering en opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning verbonden (financiële) risico's. En dan met name - voor de opbrengsten Zorgverzekeringswet - de resultaten van de zelfonderzoeken en schadelastplafonds DBC's, zie "Opbrengsten Zorgverzekeringswet" in paragraaf 5.1.4.2.

Consolidatie

Stichting Lievegoed is een zelfstandige stichting en geen onderdeel van een groep.

Verbonden rechtspersonen

Stichting Lievegoed heeft geen verbonden partijen.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Stichting Lievegoed.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingstermijnen van materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op grond en onderhanden projecten en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen en terreinen:

- Grond: 0% - 2%
- Terreinvorzieningen: 5%
- Gebouwen: 1% - 5%
- Verbouwingen: 2% - 9%

Machines en installaties:

- Installaties: 10%
- Trekkingsrechten: 5%
- Instandhouding: 5% - 20%

Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting:

- Inventaries: 10% - 20%
- Vervoermiddelen: 20%
- Automatisering: 20% - 33,3%

Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële vaste activa:

- Onderhanden projecten: 0%

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de activa waarop deze betrekking hebben.

Kosten voor periodiek groot onderhoud worden ten laste gebracht van het resultaat op het moment dat deze zich voordoen.

Materiële vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Iedere balansdatum wordt expliciet beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa, die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige nettokasstromen, die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

In de curatieve geestelijke gezondheidszorg gold tot en met 2012 een kapitaallastenvergoeding op basis van nacalculatie. Vanaf 2013 is in de curatieve geestelijke gezondheidszorg de transitie naar bekostiging op basis van DBC's (diagnose behandeling combinatie's) gestart. Hiervoor werd een overgangperiode gesteld waarin geleidelijk bekostiging op basis van integrale tarieven is ingevoerd. Deze overgangperiode liep van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017. In geval van bijzondere problematiek rondom kapitaallasten heeft de Nederlandse Zorgautoriteit de bevoegdheid om van de geldende beleidsregels af te wijken. De wijzigingen in bekostiging van kapitaallasten heeft bij Lievegoed overigens niet tot bijzondere waardeverminderingen geleid.

Bij de bepaling van de contante waarde van de toekomstige kasstromen is per vestiging onder andere rekening gehouden met de verwachtingen t.a.v. ontwikkeling zorgbaten en cliëntenpopulatie, de ontwikkeling van huurprijzen en overige kosten, leegstand, de mogelijkheden tot externe verhuur van vrijgekomen appartementen en noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Lievegoed heeft per balansdatum en tot het moment van vaststelling van de jaarrekening geen voor verkoop beschikbare vaste activa.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. Stichting Lievegoed heeft per balansdatum de volgende categorieën financiële instrumenten: gekochte leningen, overige vorderingen, langlopende - en kortlopende en overige financiële verplichtingen. Er zijn geen afgeleide financiële instrumenten aanwezig.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd:

- Gekochte leningen: gekochte leningen waarvan de instelling de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderv verliezen.
- Overige vorderingen: waardering tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderv verliezen.
- Langlopende - en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen: langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen amortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Vorderingen

Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde inclusief transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve renteinkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van een ouderdomsanalyse en verwachte (on)inbaarheid per vordering.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi).

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening. Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele markttrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

Voorziening voor jubileumverplichtingen

Deze voorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2,07%. De disconteringsvoet is passend bij de looptijd van de voorziening en de bijbehorende actuele markttrente.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Voorzieningen (vervolg)

Voorziening nabetaling onregelmatigheidstoeslag (ORT)

In 2016 is een voorziening opgenomen voor de verplichting tot nabetaling van ORT. Dit op grond van gerechtelijke uitspraken over vordering van ORT gedurende vakantie door medewerkers van verschillende zorginstellingen. In de meeste uitspraken werden de medewerkers in het gelijk gesteld. Gezien de uitspraken en ontwikkelingen hadden medewerkers minimaal een juridisch afdwingbare verplichting voor het structurele deel. Om die reden is in 2016 een voorziening getroffen. In juli 2017 is als onderdeel van de cao akkoorden ook voor de gehandicaptenzorg, als voor de GGZ een regeling getroffen. Medewerkers ontvangen op grond daarvan een tegemoetkoming ter compensatie van niet-uitgekerde ORT over vakantie-uren. Voor medewerkers werkzaam in de gehandicaptenzorg geldt de compensatie over de jaren 2012 tot en met 2015; voor medewerkers werkzaam in de GGZ geldt de compensatie over de jaren 2013 tot 1 juli 2015 (binnen Lievegoed zijn zowel medewerkers werkzaam in de gehandicaptenzorg, als in de GGZ).

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze loonkosten na balansdatum vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Voorziening levensfasebudget

Deze voorziening betreft een voorziening van opgebouwde rechten levensfasebudget van werknemers op grond van de cao's GHZ of GGZ. De berekening is gebaseerd op de cao-bepalingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en uiterlijk op datum van vaststelling van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de resultatenrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)

De baten Wlz-zorg zijn gelijk aan de ingediende, met de zorgkantoren afstemde nacalculaties 2017.

Opbrengsten Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Met ingang van 2015 is - als gevolg van de transitie van een deel van de zorgfinanciering naar gemeenten - een deel van de voormalige Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) - en Zorgverzekeringswet (Zvw) - gefinancierde zorg overgeheveld van de zorgkantoren, respectievelijk de zorgverzekeraars naar de gemeenten ('decentralisatie van de zorg').

Als gevolg van deze decentralisatie is voor de periode 2015 tot op heden sprake van een bepaalde mate van onzekerheid over deze opbrengsten. Overeenkomstig de landelijke - en gemeentelijke uitingen van de overheid heeft continuïteit van zorgverlening voorop gestaan. De decentralisatie kent een variëteit aan afspraken, te weten landelijke wet- en regelgeving, overeenkomsten en afspraken per gemeente. Met de verschillende gemeenten zijn verschillende producten en tarieven en overige rechten en verplichtingen afgesproken (zoals over aanwezigheid van een geldige beschikking, feitelijke zorglevering, social return on investment, facturatie, verantwoordingsinformatie). Al deze voorwaarden kunnen financiële consequenties hebben. Hierdoor is sprake van inherente onzekerheden en schattingsrisico's in de opbrengsten Jeugdwet en Wmo. Deze onzekerheden zijn naar beste weten geschat en verwerkt in de jaarrekening.

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten)

Deze opbrengsten worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten in het boekjaar.

Vanaf 1 september 2015 is Lievegoed voor de Zvw onderaannemer van de Parnassia Groep.

De Raad van Bestuur heeft de Zvw-opbrengsten en daarbij behorende balansposten naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lievegoed van toepassing zijn. Dit betreft - per schadelastjaar - de zelfonderzoeken, de eindafrekening van productierealisatie (in lijn met overeengekomen productieafspraken) en de overgangsregeling nacalculatie Normatieve Huisvestingscomponent (NHC). Hieronder een toelichting op deze posten:

Zelfonderzoek schadelastjaar 2013

Lievegoed heeft het zelfonderzoek inzake schadelastjaar 2013 uitgevoerd conform het 'Plan van aanpak verantwoording behandelingen en jaarrekeningen curatieve GGZ naar aanleiding van de NBA audit alert 32' d.d. 1 december 2014 en het 'Controleplan Onderzoek controles cGGZ 2013'. In 2016 zijn de uitkomsten afgewikkeld met de zorgverzekeraars. Een laatste schuld in deze is in 2017 voldaan waarmee schadelastjaar 2013 voor wat betreft het zelfonderzoek financieel volledig is afgesloten.

Zelfonderzoek schadelastjaar 2014

Lievegoed heeft het zelfonderzoek inzake schadelastjaar 2014 uitgevoerd conform het 'Controleplan zelfonderzoek cGGZ 2014' en daarin de functionele ontwerpen per controlepunt d.d. 1 juli 2016. Met de representerende zorgverzekeraar is tot overeenstemming gekomen over de afwikkeling van de uitkomsten. Een laatste schuld in deze is in maart 2018 voldaan waarmee schadelastjaar 2014 voor wat betreft het zelfonderzoek volledig is afgesloten.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten) (vervolg)

Zelfonderzoek schadelastjaar 2015

Voor de Zvw-opbrengsten over de periode januari tot en met augustus 2015 is nog sprake van individuele productieafspraken en afrekening met zorgverzekeraars door Lievegoed. Met ingang van 1 september 2015 is Lievegoed onderaannemer van de Parnassia Groep.

Met betrekking tot de periode januari tot en met augustus 2015 is in 2016 een interne audit uitgevoerd, waarbij de meest actuele inzichten uit de uitgevoerde zelfonderzoeken 2013 en 2014 zijn meegenomen. Op basis daarvan is met de representerende zorgverzekeraar tot overeenstemming gekomen over de afwikkeling van deze periode van schadelastjaar 2015. De schuld in deze was reeds in de jaarrekening 2016 opgenomen, de betalingen in deze zullen in 2018 plaatsvinden.

Met betrekking tot de periode na augustus geldt dat Parnassia Groep de opbrengsten die door Lievegoed zijn gerealiseerd betreft in het door Parnassia Groep uitgevoerde zelfonderzoek. Door het onderaannemerschap neemt Parnassia Groep deze opbrengsten mee in de afspraken met en verantwoordingen aan zorgverzekeraars. Parnassia Groep heeft het zelfonderzoek uitgevoerd in lijn met het controleplan zelfonderzoek cGGZ 2015 inclusief de functionele ontwerpen per controlepunt d.d. 1 mei 2017. Het aantal controlepunten is ten opzichte van 2014 aanzienlijk teruggebracht. De resterende controlepunten toetsen de majeure risico's, waaronder de verwijzing, het hoofdbehandelaarschap, de onverzekerde diagnoses, de feitelijke levering van zorg en de verblijfsregistratie. Deze punten hebben onderdeel uitgemaakt van de beoordeling door Lievegoed - in samenwerking met Parnassia Groep - van schadelastjaar 2015. Op grond daarvan heeft Lievegoed een reservering opgenomen voor terug te betalen opbrengsten.

Schadelastjaren vanaf 2016

Voor schadelastjaren 2016 en 2017 geldt dat Lievegoed volledig onderaannemer voor de Zvw is van de Parnassia Groep. De Parnassia Groep heeft de opbrengsten 2016 en 2017, waaronder die van Lievegoed, onderzocht in lijn met het controleplan zelfonderzoek cGGZ 2015. Bij het onderzoek ten aanzien van deze schadelastjaren is rekening gehouden met de wijzigingen in de regelgeving 2016 en 2017. Dit houdt in dat de majeure risico's ten aanzien van de verwijzing, het hoofdbehandelaarschap, de onverzekerde diagnose, de verblijfsregistratie en de dagbesteding zijn onderzocht. Deze punten hebben onderdeel uitgemaakt van de beoordeling door Lievegoed - in samenwerking met Parnassia Groep - van schadelastjaar 2016 en 2017. Op grond daarvan heeft Lievegoed een reservering opgenomen voor terug te betalen opbrengsten.

De eindafrekening van productierealisatie (in lijn met overeengekomen productieafspraken)

Bij het bepalen van de Zvw-opbrengsten voor een schadelastjaar is door Lievegoed een schatting gemaakt op basis van de schadelastprognoses en de verwachte over-/onderproductie per zorgverzekeraar per contractdeel (bGGZ en sGGZ) en gemiddelde tarieven. De Raad van Bestuur heeft de Zvw-opbrengsten en daarbij behorende balansposten (zoals voor alle balansposten geldt) naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lievegoed van toepassing zijn. Voor de periode vanaf 1 september 2015 vindt overleg met Parnassia Groep plaats over het bepalen en bijstellen van de Zvw-opbrengsten.

Overgangsregeling nacalculatie NHC 2017

Lievegoed heeft de berekening van de vergoeding op grond van deze regeling gemaakt in lijn met de beleidsregels en nadere aanwijzingen terzake en gaat uit van vaststelling en verrekening van de ten gunste van 2017 verantwoorde bate. De wijze van berekening van deze post kent een bestendige gedragslijn. De overgangsregeling had als einddatum 31 december 2017.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Lievegoed zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in mindering gebracht op de te activeren investeringen.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (verlof, levensfasebudget e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (collectieve arbeidsovereenkomst en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

Lievegoed heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lievegoed. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Lievegoed betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In mei 2018 bedroeg de dekkingsgraad 101,2%, in december 2017 bedroeg de dekkingsgraad 101,1%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 128%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 9 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Lievegoed heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lievegoed heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Belastingen

Lievegoed maakt fiscaal gebruik van de zogenaamde "zorgvrijstelling" in de vennootschapsbelasting (Vpb). Lievegoed voldoet aan de aan de "zorgvrijstelling" verbonden voorwaarden:

- de entiteit kan worden aangemerkt als instelling van algemeen nut;
- de entiteit verricht voor 90% of meer activiteiten die bestaan uit het genezen of verplegen van zieken, kraamvrouwen of gebrekkigen;
- de winst kan uitsluitend ten goede komen aan een vrijgesteld lichaam of een algemeen maatschappelijk belang.

Vpb-plicht Jeugdzorg

Door de invoering van de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van jeugdzorg/-hulp aan haar minderjarige inwoners. Hiertoe sluiten gemeenten contracten af met de diverse aanbieders van jeugdzorg/-hulp. Voor de jeugdzorginstelling zelf kan de wijziging van subsidiebekostiging (tot 2015) naar bekostiging op contractsbasis (vanaf 2015) - meer dan voorheen - tot het risico van (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht leiden.

Oorzaak van deze eventuele vennootschapsbelastingplicht ligt in het feit dat jeugdzorginstellingen veelal geen beroep meer kunnen doen op het zogenoemde 'subsidie-besluit', omdat niet meer wordt voldaan aan de bijbehorende voorwaarden. Daardoor wordt naar verwachting (veel) sneller aangenomen dat jeugdzorginstellingen (meestentijds stichtingen) een onderneming in fiscale zin drijven met (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht tot gevolg.

Eenmaal vennootschapsbelastingplichtig is voor deze instellingen vervolgens van belang of er nog andere mogelijkheden c.q. vrijstellingen zijn om (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht te voorkomen. Hierbij valt onder meer te denken aan de zogenoemde 'zorgvrijstelling' in de vennootschapsbelasting.

Lievegoed blijft de berichtgeving en ontwikkelingen over een eventuele vennootschapsbelastingplicht volgen. Op grond van een analyse van de berichtgeving en ontwikkelingen tot op moment van publicatie van de jaarrekening is geconcludeerd dat sprake is van een beperkt risico van een eventuele vennootschapsbelastingplicht. Op grond daarvan is besloten geen rekening te houden met een vennootschapsbelastingplicht.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	12.757.096	13.509.299
Machines en installaties	2.807.764	3.128.833
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	311.219	645.422
Totaal materiële vaste activa	<u>15.916.517</u>	<u>17.283.554</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	17.283.554	22.557.403
Bij: investeringen	1.338.033	368.263
Af: afschrijvingen	1.081.166	1.136.690
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	46.228
Af: desinvesteringen	1.623.904	4.459.194
Boekwaarde per 31 december	<u>15.916.517</u>	<u>17.283.554</u>

Toelichting:

De investeringen betreffen voor € 1.181.000 de renovatie van het pand "Huize Thomas" in Rotterdam en investering in tijdelijke woningen op de locatie "Nieuw Rijsenburg" in Driebergen. De renovatie is begin 2018 afgerond, de tijdelijke woningen zijn begin 2018 in gebruik genomen. Daarnaast is voor € 84.000 aan kleinere investeringen aan gebouwen gedaan. Er is voor € 33.000 geïnvesteerd in software en voor € 40.000 in inventaris (voor activering wordt een activeringsgrens van € 2.500 gehanteerd).

De desinvesteringen betreffen de verkoop van locatie "Hoeve Kraaiveld" in Woudrichem (verkoopopbrengst ad € 1,6 miljoen; desinvestering aanschafwaarde ad € 1,5 miljoen) en diverse desinvesteringen in inventarissen.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

Voor verstrekte zekerheden wordt verwezen naar "12. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen".

De boekwaarde van de panden ultimo 2017 ligt in de lijn met de inschatting van de actuele waarden.

Bedrijfsgebouwen en terreinen zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.7.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

ACTIVA

2. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€
Saldo per 1 januari	-13.419	0	-13.419
Financieringsverschil boekjaar	0	245.554	245.554
Correcties voorgaande jaren	-6.634	0	-6.634
Betalingen/ontvangsten	<u>20.053</u>	<u>0</u>	<u>20.053</u>
Subtotaal mutatie boekjaar	13.419	245.554	258.973
Saldo per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>245.554</u></u>	<u><u>245.554</u></u>

Stadium van vaststelling (per erkenning):

curatieve GGZ	c	n.v.t.
Zorgkantoor Utrecht	c	a
Zorgkantoor Haaglanden	c	a
Zorgkantoor Breda	c	a

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	245.554	0
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	<u>0</u>	<u>13.419</u>
	<u><u>245.554</u></u>	<u><u>-13.419</u></u>

Toelichting:

Over 2016 en 2017 heeft de bevoorschotting door de zorgkantoren gelijke tred gehouden met de realisatie van de opbrengsten.

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	21.832.394	22.358.684
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	21.586.840	22.372.103
Totaal financieringsverschil	<u><u>245.554</u></u>	<u><u>-13.419</u></u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

ACTIVA

3. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	795.014	925.944
Overige vorderingen:		
- Rekening courant Parnassia Groep	465.018	501.261
- Vorderingen uit hoofde van overgangsregeling NHC	278.367	191.733
- Subsidie kapitaallasten kleinschalig wonen	54.293	132.466
- BTW	3.139	2.295
- Vordering inzake pensioenen	336.542	0
Vooruitbetaalde bedragen:		
- Overig	112.970	188.652
Nog te ontvangen bedragen:		
- Overig	40.283	251
Overige overlopende activa:		
- Fietsenplan	15.199	10.987
- Laptops en PC's	16.394	633
- Sportabonnementen	6.364	0
- Voorschot salaris	0	1.466
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u><u>2.123.583</u></u>	<u><u>1.955.688</u></u>

Toelichting:

De post "Vorderingen op debiteuren" bestaat eind 2017 voor € 501.000 uit vorderingen op gemeenten uit hoofde van geleverde Wmo- en Jeugdweezorg (eind 2016: € 821.000). Het restant betreft diverse kleine vorderingen. Op de vorderingen exclusief vorderingen op gemeenten is een voorziening vanwege oninbaarheid van € 29.200 in mindering gebracht (2016: € 76.000).

De rekening courant met Parnassia Groep heeft betrekking op het onderaannemerschap voor de Zvw.

De in 2016 ontstane vordering uit hoofde van de overgangsregeling NHC is in april 2018 ontvangen. De in 2017 ontstane vordering moet nog worden ontvangen.

De vordering inzake pensioenen is begin 2018 verrekend.

4. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Bankrekeningen	2.095.527	3.343.651
Kassen	9.702	9.000
Kruisposten	17.150	-3.082
Totaal liquide middelen	<u><u>2.122.379</u></u>	<u><u>3.349.569</u></u>

Toelichting:

De liquide middelen staan vrij ter beschikking.

De daling van het saldo liquide middelen komt met name voort uit de afronding halverwege 2017 van het herstelplan "Op weg naar een toekomstbestendig Lievegoed" in 2017. Dit herstelplan is in gang gezet na een financiële crisis in 2015.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Bestemmingsfonds		
Reserve aanvaardbare kosten	1.819.614	-760.877
Totaal eigen vermogen	<u>1.819.614</u>	<u>-760.877</u>

Bestemmingsfonds

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-2017</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	-760.877	2.580.491	0	1.819.614
Totaal bestemmingsfonds	<u>-760.877</u>	<u>2.580.491</u>	<u>0</u>	<u>1.819.614</u>

Toelichting:

De reserve aanvaardbare kosten wordt gevormd voor posten waar een externe verplichting op rust, bijvoorbeeld om deze reserve uitsluitend aan een bepaald doel te mogen besteden. De reserve aanvaardbare kosten, die gevormd is op grond van door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) vastgestelde beleidsregels, is derhalve een bestemmingsfonds. In de statuten van Lievegoed is t.a.v. een eventueel batig saldo bij ontbinding van de stichting vastgelegd: "Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt voor een door het bestuur te bepalen algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling besteed of voor een buitenlandse instelling die uitsluitend of na genoeg uitsluitend het algemeen nut beoogt en die een soortgelijke doelstelling heeft."

6. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-2017</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-2017</u>
	€	€	€	€	€
Voorziening voor jubileumverplichtingen	162.177	35.215	0	0	197.392
Voorziening nabetaling ORT	224.006	0	95.317	75.000	53.689
Voorziening langdurig zieken	136.076	29.982	114.696	18.792	32.570
Voorziening levensfasebudget	20.436	0	10.452	0	9.984
Voorziening reorganisatie	330.388	69.211	219.587	76.730	103.282
Totaal voorzieningen	<u>873.083</u>	<u>134.408</u>	<u>440.052</u>	<u>170.522</u>	<u>396.917</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>31-dec-2017</u>
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	226.091
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	170.826
hiervan > 5 jaar	111.005

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

PASSIVA

6. Voorzieningen (vervolg)

Toelichting per categorie voorziening:

Voorziening voor jubileumverplichtingen: voor de berekening van de voorziening voor jubileumverplichtingen is op basis van de indienstdatum binnen de cao per medewerker bepaald wat de uitkering jubileum voor de komende 40 jaar is waarbij rekening is gehouden met de pensioenleeftijd, blijfkans, oprenting en disconteringsvoet (2,07%).

Voorziening nabetaaling ORT: met betrekking tot een mogelijke nabetaaling van ORT over vakantie-uren is eind 2016 een voorziening gevormd op grond van gerechtelijke uitspraken. Eind 2017 op basis van de gemaakte cao-afspraken een nabetaaling plaatsgevonden aan de in dienst zijnde medewerkers.

Voorziening langdurig zieken: deze voorziening is gevormd ter dekking van de salariskosten die betrekking hebben op het langdurige ziekteverzuim (ziekteperiode > 1 jaar). Ultimo boekjaar wordt, op basis van de openstaande ziektegevallen, de hoogte van de voorziening vastgesteld. De vrijval was mogelijk door een sterke afname van het aantal langdurig zieken waarbij de verwachting is dat herstel zal uitblijven.

Voorziening levensfasebudget: deze voorziening is getroffen i.v.m. de - in de cao gehandicaptenzorg én GGZ vastgelegde - overgangsregeling (éénmalig 200 persoonlijk budget levensfase uren bij bereiken 55-jarige leeftijd en indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan) toegerekend aan de dienstjaren tot het bereiken van die leeftijd, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met blijfkans en een disconteringsvoet.

Voorziening reorganisatie: deze voorziening is in 2014 en 2015 gevormd als gevolg van de sluiting van een aantal klinische locaties en het in 2015 geïnitieerde herstelplan. In 2016 is uitvoering gegeven aan het besluit locatie Ravenswoud (Groningen) te sluiten en locatie Hoge Born (Wageningen) weer in gebruik te nemen voor de GGZ. Dit heeft in 2016 geleid tot een aanvullende reorganisatie, waarvoor wederom een voorziening is gevormd. De verschuldigde wachtgeldbedragen en de salariskosten vanaf het moment dat medewerkers vrijgesteld werden van arbeid zijn, rekening houdend met een percentage voor uitstroom uit de wachtgeldregeling, gewaardeerd tegen nominale waarde. De dotatie 2017 komt voort uit de analyse van de per 31 december 2017 noodzakelijk geachte hoogte van de voorziening. De verwachte verplichting voortkomend aan de reorganisaties 2014 en 2015 is hoger dan werd verwacht op moment van publicatie van de jaarrekening 2016.

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Schulden aan banken	10.938.441	12.077.034
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>10.938.441</u>	<u>12.077.034</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	13.192.938	16.208.519
Af: aflossingen	1.138.593	3.015.581
Stand per 31 december	<u>12.054.345</u>	<u>13.192.938</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.115.904	1.115.904
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>10.938.441</u>	<u>12.077.034</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	1.115.904	1.115.904
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	10.938.441	12.077.034
hiervan > 5 jaar	3.290.346	7.748.262

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

PASSIVA

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar) (vervolg)

Toelichting:

De aflossing in 2016 is hoger dan in 2017 als gevolg van de verkoop van een aantal panden in 2016. De hieruit beschikbaar gekomen gelden zijn in 2016 gebruikt om de gerelateerde hypothecair gedekte leningen af te lossen.

De bestaande convenantafspraken met banken zijn in 2016 niet gehaald. Hierover is met de banken gecommuniceerd. Over 2016 hebben de banken een waiver verstrekt en zijn nieuwe, haalbare convenantafspraken gemaakt over de vanaf boekjaar 2017 te behalen ratio's. De convenantafspraken voor 2017 zijn gehaald.

Voor de verstrekte zekerheden t.a.v. opgenomen leningen wordt verwezen naar onderdeel 12 "Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen". De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

De reële waarde van de langlopende leningen wijkt fractioneel af van de boekwaarde.

Voor de leningen zijn rentevaste perioden overeengekomen die als volgt verdeeld zijn:

Resterende rentevaste periode	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Omvang lening	5.956.589	2.011.116	4.086.640	12.054.345
Gewogen gemiddelde rentepercentage	2,86%	3,59%	3,08%	3,06%

8. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	0	1.091.576
Crediteuren	1.043.335	1.130.522
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	1.115.904	1.115.904
Belastingen en sociale premies	939.788	1.283.867
Schulden terzake pensioenen	0	1.133.104
Nog te betalen salarissen	142.164	88.133
Voorschot salaris	4.308	0
Vakantiegeld- en dagen (inclusief uren levensfasebudget)	1.415.990	1.353.735
Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten	1.420.443	1.792.835
Opbrengstverrekening DBC's 2011 - 2012	0	183.703
Rekening courant bewoners	3.652	3.652
Nog te ontvangen facturen	616.630	525.474
Overige schulden	550.847	683.647
Totaal overige kortlopende schulden	7.253.061	10.386.152

Toelichting:

In verband met de verbeterde liquiditeitspositie als gevolg van het exploitatieresultaat is eind 2017 geen sprake meer van een schuld aan kredietinstellingen.

De post "Belastingen en sociale premies" is in 2017 lager door het nakomen van de in 2015 overeengekomen betalingsregeling met de belastingdienst. De betalingsregeling is in het eerste kwartaal 2017 volledig afgerond, de post heeft sindsdien weer een normale omvang.

Eind 2017 is sprake van een vordering terzake pensioenen en is de post "Schulden terzake pensioenen" nihil. Dit wordt veroorzaakt door een gewijzigde en tijdiger facturatie door het pensioenfonds. Daarnaast is de in 2015 overeengekomen betalingsregeling met het pensioenfonds gedurende de eerste vier maanden van 2017 volledig afgerond.

In de post "Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten" zijn de geschatte risico's op de zorgopbrengsten opgenomen. En dan voor het overgrote deel risico's op de Zvw-opbrengsten over schadelastjaren 2013 tot en met 2017.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

PASSIVA

9. Financiële instrumenten

Algemeen

Lievegoed loopt - net als iedere organisatie - in de normale bedrijfsvoering een kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. De Raad van Bestuur neemt maatregelen om de risico's zoveel mogelijk te beperken. De belangrijkste maatregelen in deze zijn meerjaren - liquiditeitsbegrotingen; maandelijkse liquiditeitsprognoses; periodieke risico analyses en vaststellen welke acties noodzakelijk zijn om risico's te mitigeren; adequaat beheer van openstaande vorderingen.

Kredietrisico

De vorderingen van Lievegoed betreffen met name vorderingen op gemeenten, zorgkantoren en de Nederlandse overheid (31 december 2017: € 837.000 of 40,2% van de totale vorderingen; 31 december 2016: € 1.148.000 of 58,7% van de totale vorderingen). Lievegoed acht het kredietrisico t.a.v. vorderingen op deze organisaties, ook gezien de goede relatie, laag. Daarnaast heeft Lievegoed een vordering (rekening courant) op Parnassia Groep in het kader van het onderaannemerschap voor de Zvw (31 december 2017: € 465.000 of 22,3% van de totale vorderingen; 31 december 2016: € 501.000 of 25,6% van de totale vorderingen). Lievegoed acht het kredietrisico t.a.v. deze vordering eveneens laag. Dit ook gezien de goede relatie, maandelijkse afstemming van de rekening courant en financiële positie van Parnassia Groep. De overige vorderingen betreft, los van de vordering op het Pensioenfonds per 31 december 2017, relatief kleine bedragen bij verschillende organisaties/particulieren.

Renterisico en kasstroomrisico

Lievegoed loopt renterisico over langlopende schulden. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage gedurende de rentevaste periode. Lievegoed loopt derhalve risico t.a.v. toekomstige kasstromen bij renteherziening na afloop van de rentevaste periode. De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt per 31 december 2017 2,97% (31 december 2016: 2,97%). Zie overigens het overzicht langlopende schulden ultimo 2017.

Liquiditeitsrisico

Lievegoed bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende meerjarige liquiditeitsbegrotingen/-prognoses. De Raad van Bestuur ziet erop toe dat voor Lievegoed steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte beschikbaar blijft om aan de met de banken overeengekomen convenanten te voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. Ten aanzien van de reële waarde van de in de balans opgenomen langlopende leningen wordt opgemerkt dat deze - net als eind 2016 - per eind 2017 naar verwachting lager ligt dan de boekwaarde als gevolg van de relatief lage risico-opslagen die door externe financiers ten tijde van het afsluiten van deze leningen zijn gehanteerd.

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Onzekerheden opbrengstverantwoording

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn voorsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

Macrobeheersinstrument (MBI)

Het MBI kan door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het MBI is uitgewerkt in de "Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg", respectievelijk "Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg". Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een MBI-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, dat afhankelijk is van de realisatie van het MBI-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het MBI-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd. Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het MBI-omzetplafond over afgelopen jaren. Lievegoed is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het MBI voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van per 31 december 2017.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa (vervolg)**Meerjarige financiële verplichtingen**

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan terzake van erfpacht, huur en operationele leasing. De geleasede machines strekken tot zekerheid van de leaseverplichting. De operationele leasing wordt lineair over de leaseperiode in de resultatenrekening verwerkt. Er is uitsluitend sprake van operationele lease.

De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	<1 jaar	1-5 jaar	>5 jaar
- Huur	2.488.048	8.076.082	7.496.567
- Leases	137.016	93.577	0
- Erfpacht	94.872	378.508	2.052.554

Obligoverplichting

In verband met de deelname aan het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WFZ) heeft Lievegoed een niet in de balans opgenomen obligoverplichting. Deze verplichting houdt in dat, wanneer het WFZ op haar garantieverplichtingen wordt aangesproken en haar vermogen zou onvoldoende blijken te zijn om aan deze verplichtingen te voldoen, Lievegoed een renteloze lening van maximaal 3% (zijnde € 122.599) van de geborgde leningen aan het WFZ moet verstrekken.

De aan het WFZ verstrekte zekerheden luiden als volgt:

- Overeenkomst gedeelde zekerheden op WFZ-activa;
- Overeenkomst van hoofdelijk schuldenaarschap tevens pandakte;
- Postieve/negatieve hypotheekverklaring (art. 16 & 17 Regelement van Deelneming Stichting WFZ).

Kredietovereenkomsten

Lievegoed heeft ten behoeve van haar exploitatie een kortlopende kredietovereenkomst, te weten een rekening courant faciliteit bij de ING Bank N.V. De kredietruimte is € 2.000.000 (31 december 2016: €2.000.000) onder aftrek van de hieronder vermelde aan derden verstrekte bankgaranties. Ultimo 2017 is € 0 van deze faciliteit benut (ultimo 2016: € 0). De rentelast bij gebruik van de faciliteit is, net als in 2016, EURIBOR plus 1,8%.

De rekening courant faciliteit bij de Rabobank is in de loop van 2017 volledig afgelost en beëindigd (ultimo 2016 was sprake van een kredietruimte van € 1.100.000 en jaarlijkse vermindering van die ruimte met € 400.000. De beëindiging komt voort uit de beëindiging met de bankrelatie met Rabobank in de loop van 2017 doordat na verkoop van "Hoeve Kraaiveld" de te verstrekken zekerheden tot ING Bank en Triodos Bank beperkt konden worden.

De aan ING Bank verstrekte zekerheden luiden (voor zowel de kredietfaciliteit, als de door hen verstrekte langlopende leningen):

- Negatieve pledge: Lievegoed verklaart geen van de activa te zullen bezwaren ten behoeve van derden zonder voorafgaande toestemming van de bank.
- Pari passu-verklaring: Lievegoed verbindt zich voorwaardelijk aan het stellen van zekerheden aan ING Bank, namelijk indien en zodra Lievegoed zekerheden zou gaan stellen ten behoeve van andere geldgevers.
- Cross default verklaring: verstrekte leningen zijn door ING Bank opeisbaar indien Lievegoed de rente en aflossingsverplichtingen aan andere geldgevers niet nakomt.
- Verpanding van de bedrijfsuitrusting, voorraden en boekvorderingen (1e pandrecht).
- Rechten van hypotheek van in totaal € 15.106.449 (in eerste, tweede en derde rang) op onroerende goederen van Lievegoed.
- Recht van hypotheek met betrekking tot het complex in Breda ad. € 3.900.000.
- Rechten van hypotheek van in totaal € 9.722.310, gezamenlijk met de Staat der Nederlanden, (in eerste rang) op onroerende goederen van Lievegoed.

De aan de Triodos Bank verstrekte zekerheden luiden (voor de door hen verstrekte langlopende leningen):

- Verpanding inventaris, vorderingen en voorraden.
- (Stille) verpanding inventaris, vorderingen en voorraden.
- Rechten van hypotheek van in totaal € 1.180.000 (in eerste rang) op onroerende goederen van Lievegoed.

Bankgaranties

Per 31 december 2017 zijn volgende bankgaranties actueel (31 december 2016: idem):

- DeltaLloyd Vastgoed inzake huur	€	19.461
- DeltaLloyd Vastgoed inzake huur	€	212.930
- Delva20 B.V. inzake huur	€	34.034
- Stichting Haag Wonen	€	30.290
- SOM inzake huur	€	39.875
Totaal bankgaranties	€	<u>336.590</u>

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA 2017

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017					
- aanschafwaarde	23.973.578	5.674.714	1.148.012	0	30.796.304
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	8.873.495	2.545.881	502.590	0	11.921.966
Boekwaarde per 1 januari 2016	<u>13.509.299</u>	<u>3.128.833</u>	<u>645.422</u>	<u>0</u>	<u>17.283.554</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	1.265.053	32.542	0	40.438	1.338.033
- afschrijvingen	621.880	353.611	105.675	0	1.081.166
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	81.872	672.259	6.000	0	760.131
.cumulatieve afschrijvingen	81.872	672.259	6.000	0	760.131
<i>- desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	1.463.916	0	260.751	0	1.724.667
cumulatieve afschrijvingen	68.540	0	32.223	0	100.763
per saldo	<u>1.395.376</u>	<u>0</u>	<u>228.528</u>	<u>0</u>	<u>1.623.904</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-752.203</u>	<u>-321.069</u>	<u>-334.203</u>	<u>40.438</u>	<u>-1.367.037</u>
Stand per 31 december 2017					
- aanschafwaarde	23.692.843	5.034.997	881.261	40.438	29.649.539
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	9.344.963	2.227.233	570.042	0	12.142.238
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>12.757.096</u>	<u>2.807.764</u>	<u>311.219</u>	<u>40.438</u>	<u>15.916.517</u>
Afschrijvingspercentage	0% - 9%	5% - 20%	10%-33,3%	0%	

BIJLAGE

5.1.7 Overzicht langlopende schulden ultimo 2017

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop-tijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2018	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
ING Bank	1-mrt-96	499.158	40	hypothecair	4,01%	97.091	0	12.479	84.612	22.217	7	lineair	12.479	hypotheek pand
ING Bank	1-jan-06	1.500.000	20	hypothecair	5,25%	355.887	0	75.000	280.887	0	4	lineair	75.000	hypotheek pand
ING Bank	1-apr-13	3.000.000	10	hypothecair	3,60%	1.360.000	0	300.000	1.060.000	0	4	lineair	300.000	hypotheek pand
ING Bank	1-mei-12	7.500.000	10	onderhands	2,65%	6.000.000	0	375.000	5.625.000	0	5	lineair	375.000	onderhands
BNG	16-okt-98	4.585.391	40	hypothecair	4,80%	2.235.005	0	130.577	2.104.428	1.451.543	21	lineair	130.577	WFZ
BNG	15-jul-02	4.220.156	40	hypothecair	1,25%	2.087.716	0	105.504	1.982.212	1.454.692	19	lineair	105.504	WFZ
Triodos Bank	30-jun-00	245.041	25	hypothecair	2,61%	220.537	0	0	220.537	220.537	17	ineens	0	hypotheek pand
Triodos Groenfonds (B)	1-dec-13	1.147.981	6	hypothecair	2,85%	302.654	0	55.677	246.977	0	2	lineair	55.677	hypotheek pand
Triodos Bank (A)	1-dec-13	1.400.000	15	hypothecair	3,02%	511.359	0	61.667	449.692	141.357	11	lineair	61.667	hypotheek pand
Van Beuningen	1-jan-12	22.689	onb	onderhands	0,00%	22.689	0	22.689	0	0	0	ineens	0	onderhands
Totaal						13.192.938	0	1.138.593	12.054.345	3.290.346			1.115.904	

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

BATEN

11. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	21.792.394	22.358.684
Correcties voorgaande jaren Wlz-zorg	-6.634	-52.709
Opbrengsten Jeugdwet	2.736.595	1.805.836
Opbrengsten Wmo	2.945.817	2.861.608
Opbrengsten therapeutische bedrijfsactiviteiten	97.894	54.780
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	329.894	369.821
Overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties	29.466	123.287
Opbrengsten Zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	8.261.043	8.969.574
Totaal	36.186.469	36.490.881

Toelichting:

De daling van de baten Wlz-zorg van € 520.000 of 2,3% komt voort uit een verschuiving van financiering naar met name de Jeugdwet. Dit stijging van de baten Jeugdwet met € 931.000 of 51,5% wordt voor € 803.000 of 44,5% verklaart door de verschuiving vanuit de Wlz-zorg. De rest van de stijging ad € 128.000 of 7,1% wordt veroorzaakt door nagekomen baten uit voorgaande jaren. De daling van de opbrengsten Zorgverzekeringswet met € 709.000 of 7,9% wordt per saldo veroorzaakt door hogere opbrengsten ambulante zorg, lagere opbrengsten klinische zorg, een per saldo vrijval van voorzieningen in het kader van de opbrengsten Zorgverzekeringswet echter lager dan in 2016 en een lagere bate in het kader van de overgangsregeling NHC.

12. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Subsidie Kapitaallasten	54.293	101.209
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	84.083	49.170
Totaal	138.376	150.379

Toelichting:

De subsidie kapitaallasten is gedaald doordat in de overgangsregeling naar volledige NHC-bekostiging het vergoedingspercentage van 30% in 2016 is gedaald naar 15% in 2017. De overgangsregeling liep tot 1 januari 2018.

13. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Overige dienstverlening:		
Eigen bijdragen bewoners	66.518	49.470
Verhuur en servicekosten	477.309	367.509
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Detachering personeel	41.411	38.430
Overige opbrengsten	143.884	317.263
Totaal	729.122	772.672

Toelichting:

De stijging van de opbrengst Verhuur en servicekosten wordt veroorzaakt door het onderverhuren van een pand dat niet meer wordt gebruikt, maar waarvan de huurovereenkomst nog doorloopt.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

LASTEN

14. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Lonen en salarissen	15.154.577	15.517.684
Sociale lasten	2.576.459	2.860.316
Pensioenpremies	1.267.977	1.260.202
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	611.531	691.506
Subtotaal	<u>19.610.544</u>	<u>20.329.708</u>
Personeel niet in loondienst	1.923.898	1.420.072
Af: overige vergoedingen	-353	-424
Af: ontvangen ziekengelden	330.345	315.191
Totaal personeelskosten	<u><u>21.204.450</u></u>	<u><u>21.435.013</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's):		
Lievegoed	354	360
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>354</u>	<u>360</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De personele bezetting is met 2% gedaald ten opzicht van 2016. Deze daling is de grootste oorzaak van de daling van de personeelskosten. De kosten personeel niet in loondienst zijn sterk gestegen. Dit enerzijds doordat met name vaktherapeuten gehandicaptenzorg, doordat zij slechts een beperkt aantal uren per week en onregelmatig worden ingezet, op uurbasis worden ingezet, en anderzijds door de inzet van relatief veel personeel niet in loondienst door de arbeidsmarktproblematiek en een relatief hoog ziekteverzuim aan het einde van het jaar.

15. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	1.081.166	1.136.690
- financiële vaste activa	0	7.409
Totaal afschrijvingen	<u><u>1.081.166</u></u>	<u><u>1.144.099</u></u>

16. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	0	46.228
Totaal	<u><u>0</u></u>	<u><u>46.228</u></u>

Toelichting:

In 2017 is op basis van het uitgevoerde impairmentonderzoek geen noodzaak om een aanvullende impairment uit te voeren.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

LASTEN

17. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	3.593.985	3.305.207
Algemene kosten	3.684.330	3.704.425
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	995.551	713.727
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	635.262	709.979
- Energiekosten	456.965	496.822
Subtotaal	1.092.227	1.206.801
Huur en leasing	2.391.737	2.439.179
Dotaties en vrijval voorzieningen	-92.469	812.841
Boekverlies verkoop vaste activa	128.300	0
Totaal overige bedrijfskosten	<u>11.793.661</u>	<u>12.182.180</u>

Toelichting:

De overige bedrijfskosten zijn € 389.000 of 3,2% lager dan in 2016. Dit wordt per saldo verklaard door (1) een daling van dotaties aan verschillende voorzieningen; (2) het eenmalige boekverlies verkoop "Hoeve Kraaiveld"; (3) een stijging patiënt- en bewonersgebonden kosten door een sterke toename van met name de kosten verbonden aan de dagbesteding (door een toename van de uitbesteding van dagbesteding) en (4) daling onderhoud en energiekosten.

18. Financiële baten en lasten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rentelasten	-394.199	-590.767
Subtotaal financiële lasten	<u>-394.199</u>	<u>-590.767</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-394.199</u>	<u>-590.767</u>

Toelichting:

De daling van de rentelasten is te verklaren uit het feit dat er afgelost is op langlopende leningen door de verkoop van "Hoeve Kraaiveld" in 2017. Er werd in 2017 € 409.949 aan rente betaald.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

19. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Lievegoed waarbij op Lievegoed de regelgeving 'Zorg en Jeugdhulp' van toepassing is.

Het bezoldigingsmaximum voor de Raad van Bestuur van Lievegoed is € 166.000 in 2017, te weten het WNT-maximum voor Zorg en Jeugdhulp klasse IV met een totaalscore van 10 punten (2016: idem). Dit bezoldigingsmaximum geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	H.J.M. Hooijman MSc
Functiegegevens	Voorzitter RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Individueel WNT-maximum	166.000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	152.345
Beloningen betaalbaar op termijn	11.053
<i>Subtotaal</i>	163.398
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	163.398
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.130
Beloningen betaalbaar op termijn	10.786
Totaal bezoldiging 2016	161.916

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

1b. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	drs. E. C. N. Hilgeman	A. Slob, MBA	drs. R. T. Mentink
Funcctiegegevens	[VOORZITTER]	[VICE-VOORZITTER]	[LID]
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	24.900	16.600	16.600
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	22.950	15.300	15.300
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	22.950	15.300	15.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	22.950	15.300	15.300
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	24.000	16.000	16.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	24.000	16.000	16.000

bedragen x € 1	Dr L. Sjoukes	prof. dr. C.L. Mulder (*)
Funcctiegegevens	[LID]	[LID]
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	
Individueel WNT-maximum	16.600	
Beloning	13.200	
Belastbare onkostenvergoedingen	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	-	
<i>Subtotaal</i>	13.200	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	
Totaal bezoldiging	13.200	
Verplichte motivering indien overschrijding	nvt	
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	27/10 - 31/12	1/1 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	2.000	12.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2016	2.000	12.000

(*) prof.dr. C.L. Mulder is 31 december 2016 afgetreden als lid van de Raad van Toezicht.

1c Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum van toepassing zijnde op Lievegoed hebben ontvangen.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2017

20. Honoraria accountant

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
De honoraria van de accountant zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening 2017 (incl. nacalculatie)	180.000	0
Controle van de jaarrekening 2016 (incl. nacalculatie)	32.000	160.000
Controle van de jaarrekening 2015 (incl. nacalculatie)	0	80.000
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC)	0	0
3 Fiscale advisering	0	12.000
4 Niet-controlediensten	0	0
Totaal honoraria accountant	<u>212.000</u>	<u>252.000</u>

Toelichting:

De honoraria van de accountant zijn in 2017 lager dan in 2016. Dit komt met name omdat in 2016 € 80.000 aan kosten is geboekt die betrekking hadden op de jaarrekening 2015.

5.1.9 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2017 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 20 juni 2018.

De Raad van Toezicht van de Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2017 goedgekeurd in de vergadering van 20 juni 2018.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die impact hebben op de jaarrekening 2017.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Bilthoven, 28 juni 2018

H. J. M. Hooijman Msc
Raad van Bestuur

drs. E. C. N. Hilgeman
voorzitter Raad van Toezicht

A. Slob, MBA
vice-voorzitter Raad van Toezicht

drs. R. T. Mentink
lid Raad van Toezicht

dr. L. Sjoukes
lid Raad van Toezicht

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

De statuten bevatten geen bepaling(en) over de resultaatbestemming. De Raad van Bestuur stelt de resultaatbestemming vast met dien verstande dat de Raad van Toezicht daaraan voorafgaand goedkeuring moet verlenen. Het behaalde resultaat staat ter vrije beschikking van Lievegoed.

5.2.2 Nevenvestigingen

Lievegoed heeft haar hoofdvestiging in Bilthoven en nevenvestigingen in Amsterdam, Driebergen, Zeist, Haarlem, Wageningen, Den Haag, Rotterdam, Kockengen, Nijmegen, Utrecht en Breda.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Lievegoed (hierna 'de stichting') te Bilthoven (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Lievegoed per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de resultatenrekening over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lievegoed zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag 2017;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van de RvW wordt vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening dient de Raad van Bestuur af te wegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 28 juni 2018

KPMG Accountants N.V.

M.J. Kuikman-Wakker RA